עין משפט נר מצוה

לו א מיי׳ פרק ג מהלכות פסה״מ הלכה יב:

מוסף רש״י

אויר יש בין כבש למזבח. אלא היה לאם הכבש נוגע במזבח אלא אויר מעט מפסיק ביניהם (לעיל סב:) **הא לא קשיא.** כלומר אם קושית אחרת אין כאן, א״ א לה תירוץ, וכן כל דוכתא דאיכא הא לא קשיא, יש קושית גדולה מזו (שבועות לא.):

שיטה מקובצת

עולת העוף דפסלה בה מחשבה. (ולהלן) [הקונטרס פרי] מליקה היתה כראשי של מזבח וכל קלעה לה מזבח לאויר מזבח במזבח ואילו היה מקצרו לאחר היה כשר ר״ל דלשעת קלעה דקלעה משמע דפר הנפסל שהמזבח קלעתו והכא הרי היה כשרה מזבח ל״ל (רש״ל אלא נראה) ה״פ [פרי״ן אחרת דליכא מיכלא בראשי של מזבח מ״מ הא קלעה לה מזבח הכא דאם עשוה אלא לא יהרגו ואם לא הרגו לא יהרגו ואי״כ אם עשה לא נפסל מ״מ הא דקלעה לה מזבח נמי בת הקטרה היא (הרב״ח: הגר״מ: תוד״ה [מבמ״] הקדים) כלי שרת. דאפילו מתן דלתות ליה כר׳ מחה כמם הטרק. עי׳ מוס׳ מנחות דף ר [ע״ב ד״ה שהרון] ד״ה אויר יש בי׳ בדי שיהא אויר קרקע **פסולה.** עיין לעיל בתוס׳ דף ס״ב [ע״ב ד״ה לאוין]:

מסורת הש״ס

א) כס״מ נוסף איבעיא להו: ב) מקדש את הראוי לו: ג) ל״ל דבריר. ד) בה משחשבה כרש״י ריש״ם: ה) ל״ל קלטה אויר מזבח ו) דאיפסיל ליה בשר ז) דבלה בה מחשבת הוון ח) ל״ל קלטה אויר מזבח ט) דפסלה בה מחשבת הוון ל) לאחר שנפסלה בליגה דלהעלותה: מ) דאי מקרים למחשבתו: נ) לאשכוחא: ס) ל״ל מהניא: ע) ל״ל משכח: פ) ל״ל בעידן: צ) ל״ל משחשיב לא ידרו דוקא משום: ק) ל״ל: ר) ל״ל לכתחילה אבריים ליקרב: ש) כס״מ: ת) כעמ״ק לעיל ע״ל מוכח פרק. ביתר ביאור: ב) כס״מ וכס״ק מוחקים בתיבות שבסוגריים: א) כלומר נר׳ קלת מגומגם. דמשמע דר׳ יוחנן לא ס״ל הכי. ובעצמם כתבו לעיל דוחיקי כאמת דעת ר׳ יוחנן. עי׳ מס״ק. ב) ל״ל כך הכלים נגרמים: ג) ל״ל שמשעלה: ד) ב״ר ידרו אע״ג דאין חיי: ה) ל״ל דספסולין: ו) כס״מ נרם נמי מוקי. ל״ל דהא ר״ל בלבר היא דמוקי לה כספסולין דיקא לפי ר״ת. ברש״ר דבדרו לא נרים תיבת אלמא לעיל בסמוך ולפסר דמ״מ הניח כס״מ: ח) ל״ל ומשני לא שקבלו: ט) ב״ר עד כאן לשון ר״ת לל״ל: י) בב״ן עי׳ ד״ה נעמי שאמרה לות מ: ל) כס״מ נוסף דהכבש היה פורח אמה יסוד ואמה סובב: מ) כס״מ נוסף אבל השתא דלאו במזבח דמי ע״כ הוי באויר ומי היכי דאויר מזבח לאו במזבח דמי בנו כן אויר סובב לאו בסובב דמי וא״כ תר״ל ידוד: נ) הקטע דלהלן נראה ליקה כתבר ל״ע ליישבו:

הגהות הב״ח

(א) ש״ל ד״ה מיפסול ל״ל קודם ד״ה יש מיהו: (ב) שם ד״ה אלמא לא תתיר אלמא לא משכחת:

גליון הש״ס

גמ׳ הא לא קשיא דפסיק. שמת דף ג ע״ב:

שינויי נוסחאות

א) כס״מ נוסף איבעיא להו: ב) מקדש את הראוי לו: ג) ל״ל דבריר. ד) בה משחשבה כרש״י ריש״ם: ה) ל״ל קלטה אויר מזבח ו) דאיפסיל ליה בשר ז) דבלה בה מחשבת הוון ח) ל״ל קלטה אויר מזבח ט) דפסלה בה מחשבת הוון ל) לאחר שנפסלה בליגה דלהעלותה: מ) דאי מקרים למחשבתו: נ) לאשכוחא: ס) ל״ל מהניא: ע) ל״ל משכח: פ) ל״ל בעידן: צ) ל״ל משחשיב לא ידרו דוקא משום: ק) ל״ל: ר) ל״ל לכתחילה אבריים ליקרב: ש) כס״מ: ת) כעמ״ק לעיל ע״ל מוכח פרק. ביתר ביאור: ב) כס״מ וכס״ק מוחקים בתיבות שבסוגריים: א) כלומר נר׳ קלת מגומגם. דמשמע דר׳ יוחנן לא ס״ל הכי. ובעצמם כתבו לעיל דוחיקי כאמת דעת ר׳ יוחנן. עי׳ מס״ק. ב) ל״ל כך הכלים נגרמים: ג) ל״ל שמשעלה: ד) ב״ר ידרו אע״ג דאין חיי: ה) ל״ל דספסולין: ו) כס״מ נרם נמי מוקי. ל״ל דהא ר״ל בלבר היא דמוקי לה כספסולין דיקא לפי ר״ת. ברש״ר דבדרו לא נרים תיבת אלמא לעיל בסמוך ולפסר דמ״מ הניח כס״מ: ח) ל״ל ומשני לא שקבלו: ט) ב״ר עד כאן לשון ר״ת לל״ל: י) בב״ן עי׳ ד״ה נעמי שאמרה לות מ: ל) כס״מ נוסף דהכבש היה פורח אמה יסוד ואמה סובב: מ) כס״מ נוסף אבל השתא דלאו במזבח דמי ע״כ הוי באויר ומי היכי דאויר מזבח לאו במזבח דמי בנו כן אויר סובב לאו בסובב דמי וא״כ תר״ל ידוד: נ) הקטע דלהלן נראה ליקה כתבר ל״ע ליישבו:

והנסכים שנטמאו משקדשו בכלי אין להם פדיון דמשמע מקרב לא קרבו בעורבו [ב] לכלי חול מיירי וכן [ג] היה מקריב מנחת העומר ונטמאת בידו אומר לו הבא אחרת תחתיה בהכי מוקמינן לה מיהו אכתי קשה לפי׳ דאי מעיקרא ס״ד דלענין פדיון קבעי אם כן לא הוה ליה למימר לכתחלה ליקרב מינעיא לי אלא ליקרב מינעיא לי ומדקאמר לכתחלה ליקרב מינעיא לי משמע דמעיקרא נמי הוה ידע דליקרב קמינעיא ליה אלא דמינעיא ליה בדיעבד ועוד הקשה ה״ר פטר לפרש״י שהשיב [ד] ר״י דדוקא משום דזרקיהו פסולין אחרי שקבלו פסולין אבל קבלו פסולין חזרקיהו כשריס יעלו תחילה [ה] ליקרב אינרים דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב דבהדיא אמרינן בפ״ק דמנחות (דף ז.) והא בעי מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לכתחלה ליקרב וא״ל אין מקדשין ומשני אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל ש״מ דאין מקדשין ליקרב פשיטא ליה הילכך נראה פר׳ ת״ש [ו] שפירש דמעיקרא ס״ד דר׳ יוחנן דקבעי מיניה אם העלה פסולין לגבי מזבח בכלי שרת ומפסיק הכלי שרת וקמיבעי ליה נהי דאין לומר דלא ירדו מעשה לאויר מזבח כמזבח דמי שהרי תחתית הכלי מפסיק מיהו כלי שרת שמא מתוך קדושתו לא הוי תגילה והוי כאילו הפסולים ע״ג המזבח ממש דלא ירדו או הוא תגילה וירדו אמר ליה תניתוה כשם שהמזבח כו׳ לענין דאם עלו לא ירדו כך הכלים מקדשין לענין זה [ז] (מכאן ואילך לשון ר״ת) א״ל לכתחלה ליקרב קמבעיא לי דסבר ריש לקיש [ח] דאיכא לאוקומה מתני׳ דקתני הך [ט] כלים מקדשים שאם [י] עלו בכלי ע״ג המזבח לא ירד [כ] אלא כאן לא קדושת המזבח ולא קדושת אויר הוא ל״ל והם בכלי וקבעי שאם לא העלה הקמלין הפסולין בכלי אלא קדש בכלי מהו שיעלו לכתחלה דכי היכי דמזבח מקדש מה שנגע בו ולא ירדו אף כך כלי מקדש מה שנגע בו ולא ירדו או לא אא״כ העלהו אמר ליה תניתוה שקבלו פסולין וחזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וחזרקו בדיעבד הא אם לא זרקיהו לכתחלה לא יחזוק דהכי מיפרשא מתני׳ הלן והיינא כו׳ שזרקו את הדם בדיעבד לא ירד הא אם לא זרקיהו לא יעלה והא דקאמר חזרקו פסולין פי׳ דמתני׳ [כן] הוא ומינו אלא מפיים לשון המשנה ולאו מפסולא [כא] קדיק תדע אלא היה לו לומר רק לא שקבלו אי נמי זרקו אלמא דרים לקיש דדמי ליה כפסולין מוקי [כ] לה והיינו דאמר כפ״ק דמנחות (נ״ז שם) והא בעי מיניה ריש לקיש (כו׳) מר׳ יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין [כו׳] ואמר ליה אין מקדשין עד [כז] לא קבלו פסולין ואי נמי זרקו פסולין כלומר שקבלו פסולין אם עלה הכשר לא ירד והדם יעלה וחזרק דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב אי נמי אם זרקו פסולין הכשר אם עלה לא ירד והדם לא יתקנא דהא המשנה בכל עניינים אם עלה לא ירד קתני כין תומרא כין קולא כדמוכח לשון [כח] ר״ת וכל מה שפירשתי לפירוש הקונטרס שהעמדתי בעודן [כט] בכלי חול צריך לפרש גם לפי׳ ר״ת לאמר דבעי למימר ר״ל דמקדשין לכתחלה ומה שפי׳ הדם לא יתקנא אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גבי דם אם עלו ירדו מודה בדם הנזרק דקלטו מזבח דאי לא הוי אלא לר״ג דוקא ג״כ נסמוך דפריך חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה [ל] פירוש לר״ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דאויר מזבח לאו כמזבח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנאנו אבל אם עלה בכלי ירד אלא ואי לא יקנאנו הוי לכולי עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה בכלי לא ירד אלא חזרקו בעל כרחו ובהיא דמנחות (נ״ז שם) דקדק רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני׳ היא בין לפי׳ הקונטרס בין לפי׳ ר״ת דתנן כך הכלים מקדשין: **אויר** יש בין כבש למזבח. אבל אי אויר מזבח כמזבח דמי לא קשיא ליה מכי מטי כנגד אויר (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אויר יש אמה סובב [מ] וסובב תשיב מזבח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) דמקטירין [א] מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אויר מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אויר קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דס אויר קרקע מפסיקו אף כשר אויר קרקע מפסיקו וא״כ אכתי מכי מטי כנגד אויר קרקע ה״ל ירוד: **עולת** העוף דפסלה בה מחשבה. תימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה וא״כ אין כאן אויר מזבח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה (לעיל דף נד.) שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא עצמה הינה נעשת אלא בגופו של קרן:

[מ] שקיבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקיבלו פסולין וזרקו פסולין לא שקיבלו פסולין א״ג שזרקו פסולין [א] אויר מזבח כמזבח דמי או לא ת״ש כשם שהמזבח מקדש [ב] כך כבש מקדש [ג] ואי אמרת אויר מזבח לאו במזבח דמי אויר כבש נמי לאו כבש דמי היכי מסיק ליה מכבש למזבח הוה ליה ירוד דנגד [ד] ליה והא אויר יש בין כבש למזבח רובו לכבש ככבש רובו למזבח כמזבח תיפשוט מהא הא דבעי רמי בר חמא יש חיבור לעולין או לא תיפשוט דיש חיבור * הא לא קשיא תיפשוט מתקיף לה רבא בר רב חנן ואי אמרת אויר מזבח כמזבח דמי עולת העוף דפסלה במחשבה [ה] היכי משכחת לה הא קלטה [ו] מזבח מתקיף לה רב שימי בר אשי אלמה לא משכחת לה כגון דאמר הריני מולקה על מנת להורידה למחר ולהעלותה ולהקטירה הניחא לרבא דאמר לינה מועלת בראש המזבח אלא לרבה דאמר אין לינה מועלת בראש המזבח ליתא למחשבתו לרבה נמי משכחת לה כגון דאמר הריני מולקה על מנת להורידה קודם עמוד השחר ולהעלותה לאחר עמוד השחר להך גיסא מיהא תיפשוט [ז]דאויר מזבח כמזבח דמי דאי ס״ד אויר מזבח לאו כמזבח דמי שקיבלו פסולין והדר זרקו פסולין. ולמה לי זרקו מקבלה איפסלה ליה מי לא לאמעוטינן טעמא דזרקו פסולין הוא דהוו איכרים במורת אם עלו לא ירדו ולכתחלה לא יעלו דתפסל [ח] כשר בזריקת פסולין הא זרקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיכרים דזריקה מעליא הוא ואע״ג דקיבלו פסולין משום דקדשיה כלי שרת ליחוק לכתחלה: **אי נמי שזרקו פסולין.** ומשום היא גופא ליעטריך לאמעוטינן אם עלו איכרים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בזריקה: **אויר המזבח.** אם תלה איכרים פסולים באויר רחם המזבח כמזבח דמי ולא ירדו: **אי לא.** כמזבח דמי וירדו: **היכי מסיק לה מכבש למזבח.** הא כי מגבה ליה באויר הכבש הוה ליה ירוד ותנן [ט] כך אם ירדו לא יעלו: ומשני **דנגד ליה.** גורדן עד המזבח ואינו מגביהן: ופרכינן **אויר יש בין כבש למזבח.** כדאמרן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) וכי מטי כנגד אותו אויר הוה ליה ירוד: ומשני **רובו לכבש ככבש כו׳.** מה שכנגד אויר שדינן ליה בתר רובא אם רוב האבר בכבש שדינן ליה בתר כבש ואי רובן [י] במזבח שדינן ליה בתר מזבח: **יש חבור בעולין.** דלא חשבינן להו כמאן דמיפרשי ואזלינן בהו בתר רובא אי אין חיבור: [כ] **תפשוט דיש חיבור.** דאי אין חיבור קמא קמא דמטה כנגד אויר איפסיל ליה. ובכריתות (דף יד.[כא]) גרסינן ליה בלישנא אחרינא תיפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב אי לא הלכו: **עולת העוף.** שמלקתה בראש המזבח: **היכי משכחת לה.** דפסל [ח] בה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטיה אויר המזבח דאי נמי אמרינן ליה מועלת בראש המזבח וקיים זה את מחשבתו ושהה עד למחר והקטירה את הקטרה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטרה מחר לכתחלה היא אמאי פסלה בה מחשבת הקטרת מחר: **אלמה לא.** בתמיה. [כב] ולא משכחת בה פסול מחשבה והא משכחת כגון שחושב עליה להוריד [כג] למחר לאחר שנפסל והעלאותה והקטירה דכיון דאיקייים [כד] ליה מחשבתו הו לא סלקא דהא איפסל ליה בלינה השתא נמי אהני בה מחשבה: ופרכינן אתתקפתא דרב שימי **הניחא לרבא דאמר לינה מועלת.** איכא לאשכחת [כא] בכה״ג: **אלא לרבה.** אפי׳ קיימא למחשבתו לא מיפסל וכל שכן דמחשבה לא הויא [כב]: ומהדרינן **לרבה נמי כו׳ לזורידה קודם עמוד השחר.** וכיון דעמוד השחר מחשבת [כג] הרלפה פסיל לה בלינה הילכך מהניא לה נמי מחשבה: **להך גיסא מיהא אפשוט כו׳.** רב שימי מסיים ביה [ד] באתתקפתיה הכי את [כה] בעי למילף מיניה אויר מזבח לאו כמזבח דמי לאיזך גיסא מצית למיפשט מינה ולמימר דכמזבח דמי דאי לא כמזבח דמי:

חטאת

מסורת הש״ס

ה) [נעיל פד.] ש. ו) ועי׳ תיעוד בפרש״י ותוספות שם. ז) ריטבא ז. מנחות עב.

הגהות הב״ח

(ה) ש״ל ד״ה מיפסול ל״ל קודם ד״ה יש מיהו: (כ) שם ד״ה אלמא לא תתיר אלמא לא משכחת:

גליון הש״ס

גמ׳ הא לא קשיא דפסיק. שמת דף ג ע״ב:

שינויי נוסחאות

א) כס״מ נוסף איבעיא להו: ב) מקדש את הראוי לו: ג) ל״ל דבריר. ד) בה משחשבה כרש״י ריש״ם: ה) ל״ל קלטה אויר מזבח ו) דאיפסיל ליה בשר ז) דבלה בה מחשבת הוון ח) ל״ל קלטה אויר מזבח ט) דפסלה בה מחשבת הוון ל) לאחר שנפסלה בליגה דלהעלותה: מ) דאי מקרים למחשבתו: נ) לאשכוחא: ס) ל״ל מהניא: ע) ל״ל משכח: פ) ל״ל בעידן: צ) ל״ל משחשיב לא ידרו דוקא משום: ק) ל״ל: ר) ל״ל לכתחלה אבריים ליקרב: ש) כס״מ: ת) כעמ״ק לעיל ע״ל מוכח פרק. ביתר ביאור: ב) כס״מ וכס״ק מוחקים בתיבות שבסוגריים: א) כלומר נר׳ קלת מגומגם. דמשמע דר׳ יוחנן לא ס״ל הכי. ובעצמם כתבו לעיל דוחיקי כאמת דעת ר׳ יוחנן. עי׳ מס״ק. ב) ל״ל כך הכלים נגרמים: ג) ל״ל שמשעלה: ד) ב״ר ידרו אע״ג דאין חיי: ה) ל״ל דספסולין: ו) כס״מ נרם נמי מוקי. ל״ל דהא ר״ל בלבר היא דמוקי לה כספסולין דיקא לפי ר״ת. ברש״ר דבדרו לא נרים תיבת אלמא לעיל בסמוך ולפסר דמ״מ הניח כס״מ: ח) ל״ל ומשני לא שקבלו: ט) ב״ר עד כאן לשון ר״ת לל״ל: י) בב״ן עי׳ ד״ה נעמי שאמרה לות מ: ל) כס״מ נוסף דהכבש היה פורח אמה יסוד ואמה סובב: מ) כס״מ נוסף אבל השתא דלאו במזבח דמי ע״כ הוי באויר ומי היכי דאויר מזבח לאו במזבח דמי בנו כן אויר סובב לאו בסובב דמי וא״כ תר״ל ידוד: נ) הקטע דלהלן נראה ליקה כתבר ל״ע ליישבו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com